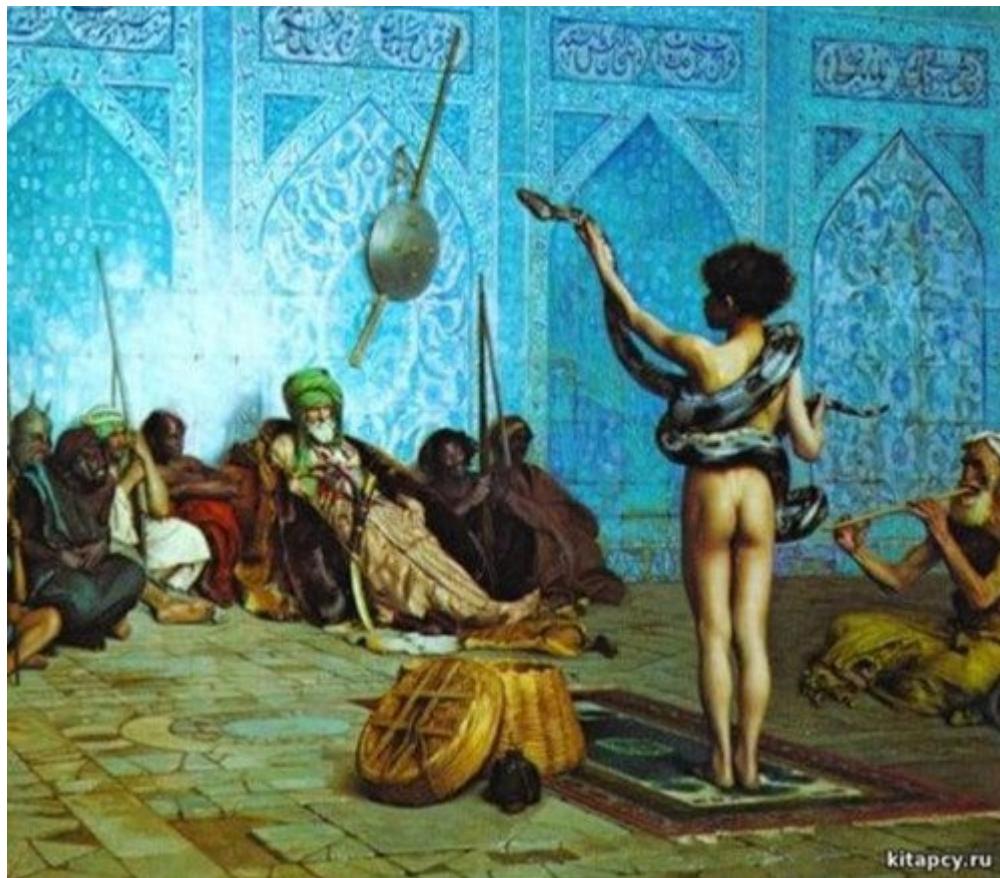

Syýasy taňrylar

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Syýasy taňrylar SYÝASY TAÑRYLAR

Edward Said (1935- 2003)...

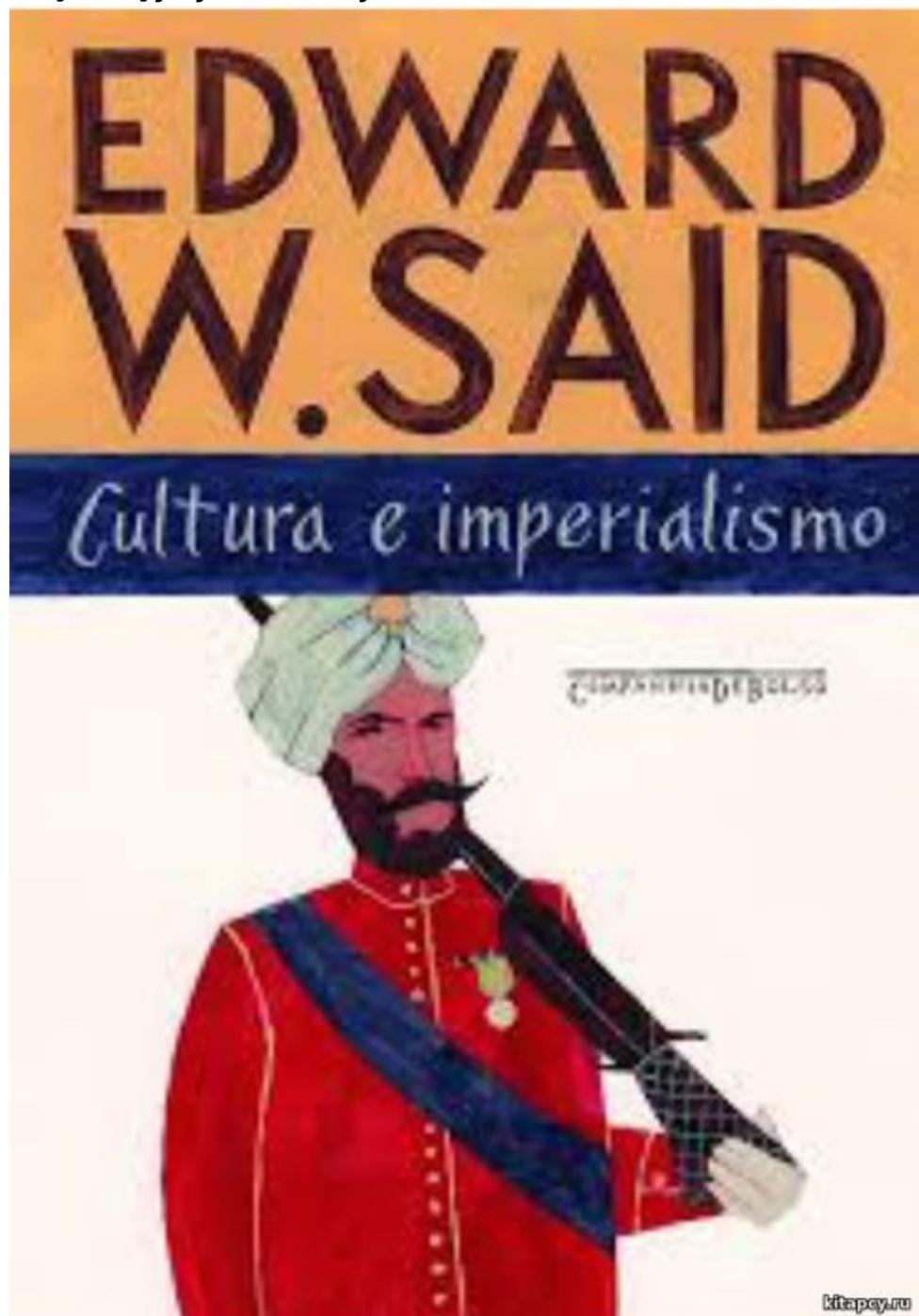
Palestinaly hristian atadan we liwanly hristian eneden bolan. Ierusalimde iňlisleriň «Anglikan St. George» kolležinde, Kairde arap dünýäsiniň döwlet ýolbaşçylaryny ýetişdiren Wiktoriýa kolležinde we ABŞ-nyň Massaçusets ştatydaky «Norhfield Mount Hermon» mekdebinde okady. Yzyndanam...

Prinston uniwersitetini tamamlady, Garward uniwersitetinde doktorlyk dissertasiýasyny gorady. Kolumbiýa uniwersitetinde mugallymçylyk etdi. Stanford we Ýel uniwersitetlerinde işledi. Onuň diýseň göz gamaşdyryjy ylmy karýerasy bardy. Tä 1967-nji ýylда arap-ysraýl urşy turýança...

Şol wagta çenli syýasat bilen kän ugry ýokdy, gyzyganokdy. Çepçilere (sosialistlere) ýakyn durýardy.

Ol meşhur ýazyjy Taryk Ala 1994-nji ýylда beren interwýusynda şeýle diýdi:

«1967-nji ýyla çenli özüm barada öz işi bilen meşgul biri bolmakdan başga hiç zat pikir edemokdym. Uruşda nämedir bir zatlara göz ýetirmäge başladym. Meselem, Edmund Wilson, Isaiah Berlin, Reinhold Niebuhr ýaly medeni gahrymanlarymyň köpüsiniň yñdarma sionistlerdigine üns berdim. Olar diňe bir Ysraýylyň tarapyny tutmak bilen çäklenmän, eýsem araplara garşıy çäksiz duşmançylyk besleýärdiler...”

Said şondan soň Palestinanyň Azat-edijilik hereketi bilen ýakyndan gyzyklanyp başlaýar. “El Fetih” – Palestinany Azat ediş guramasy we sürgündäki Palestinanyň döwlet geňeşine gatnaşdy.

Günbataryň zyýanly çemeleşmelerini ýykmak üçin «Orýantalizm-gündogarşynaslyk» kitabyny ýazdy.

ABŞ-daky ylmy we habar beriş serişdelerinde ady «terrorçylaryň professory» boldy! Ruhdan düşmedi.

Ikitaraplaýyn geçirilýän Palestina-Ysraýyl parahatçylyk boýunça duşuşyklara gatnaşdy.

Ýaser Arafat bilen işleşdi.

• **Şübhe öldürjidir**

Edward Said söhbetlerinde Tarık Ala Arafat barada şeýle diýdi: «*Onuň akyl-paýhasyndan, çakganlygyndan, ýatkeşliginden, şahandazlygyndan täsirlenmän bilmedim, häzirem şeýle. Ol elmydama öwrenmäge döwtalap adamdy. Aglabा arap liderleriň tersine oňa ýakynlaşmak kyn däldi.*”

Şu ýeri has gyzykly:

«*Ol turuwbaşdan meni amerikaly hasaplaýardы. Maňa amerikan wekili hökmünde garayardы. Amerikada ýasaýan biriniň özbaşdak hereket edip biljegine, kişiniň öz pikirleriniň tarapyny tutup biljegine, meniň aktiw hereket bilen jebislige gol ýapýan bir palestinalydygyma we amerikan syýasatyň ýazgarýandygyma hiç düşünenokdy. Ol muňa hiç ynanyp bilmedi. Meni hemise amerikan maksatnamasynyň taýýarlan adamydyr öýtdi.*”

EDWARD W. SAID
THE QUESTION OF
PALESTINE

"A compelling call for identity and justice." — Anthony Lewis

kitapcy.ru

Şübhe – iň howply zäherdir, gatnaşyklary öldürip taşlaýjydyr!
Said bilen Arafatyň arasynda şübhe giripdi.
Ýogsam bolmasa...

- Said ýarag güýjüne daýanýan çözgüde garşy çykýardy;
- Said «Camp David» duşuşygy ýaly ABŞ-Ysraýyl diýdimzorlugyna garşy çykýardy.

Said 2001-nji ýylda şuny ýazdy:

«*Palestinalylar has gowy ýerlere mynasyp. Arafat we onuň emrindäkilere bil baglap bolmajakdygyny aç-açan aýtmalydyrys. Palestinalara asyl gerek zat – «Alyň ala meýdanynda» garşylyk görkezip bilyän, halky bilen bir jan-bir ten bolup işleşip*

bilyän liderler gerek. Olara iş şertnamalaryny goramagyň we VIP geçelgelerini täzelemegiň ugrunda hallan atyp ýören erni şybykly, ynamdan gaçan we edebini ýitiren çisik býurokratlar gerek däl.»

Edward W. Said

Representations of the Intellectual

kitapcy.ru

Palestin hökümeti Saidiň kitaplaryny okamagy gadagan etdi! Ol bolsa «Intellettual» kitabynda şeýle ýazdy: «Haýsydyr bir jynsdan syýasy taňra ynanmaga we şol taňrynyň hataryna goşulmaga garşıy çykýaryn. Ikisiniň-de intellektual adam üçin gelşiksiz hereketlerdigine ynanýaryn.»

Yzyndanam tutanýerlilik bilen göreşmegiň, töwekgelçilik etmegiň, özüňi orta atmagyň, belli prinsiplere baglanmagyň, garpyşmada ýaralanmakdan gorkmazlygyň we dünýewi dawalary gursagyňda götermegiň bir intellektual üçin berýän ähmiýetine ünsi çekdi...

Onuň näme diýjek bolanyny düşündirmäge synanşaýyn:

- **Progressiwiň hyýanaty**

Fransuz filosofy Žýulýen Benda (1867-1957)...

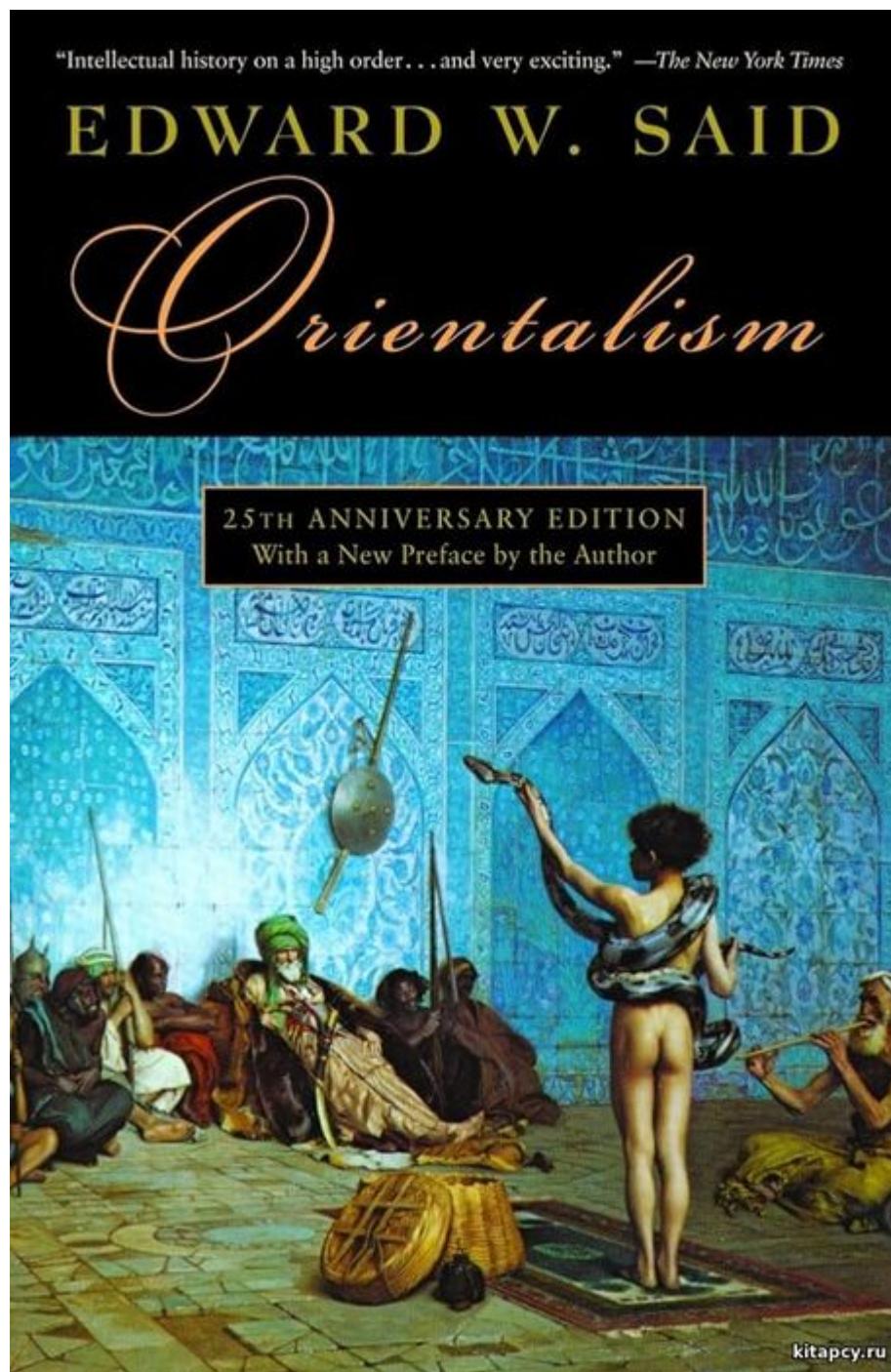
«Progressiwleriň dönükligi» kitaby bilen meşhurlyk gazandy.

Işlerini bir gapdala oklap prinsiplerinden gyşaran intelligensiýanyň wekillerine garşy tikenekli tankydy bellikleri etdi.

Intellectual – şahsy bähbidini aramaýan, ebedik hakykatyň we adalatyň ugrunda pelesaň kakýan hem-de diýdimzor häkimiýete garşy dikleşip bilyän şahsdyr.

Intellectual – galyba giren sözler-pikirler bilen bolşuna görä şerbet berip, ýalynjaňlyk etmez...

Intellectual – akymyň badyna özünü aldyrman, akymyň güýjüne garşy kürek urup bilyän adamdyr...

Ýeri... Saidiň geçen ömür ýoluny gördük, onuň ady rowaýata öwrülen Ýaser Arafata-da garşy gidip bilen progressiw biri bolandygyna göz ýetirdik.

Bendanyň intellektual kesgitlemesi bilen tanyş bolduk.

Hem hernäce gynansagam ýurdumyzdaky «intellektuallaryň» hallaryny görýärис:

– Dowamly «günä ýuwma» çäreleri-pöwhe ham çalyşmalar, dondan dona girmeler...

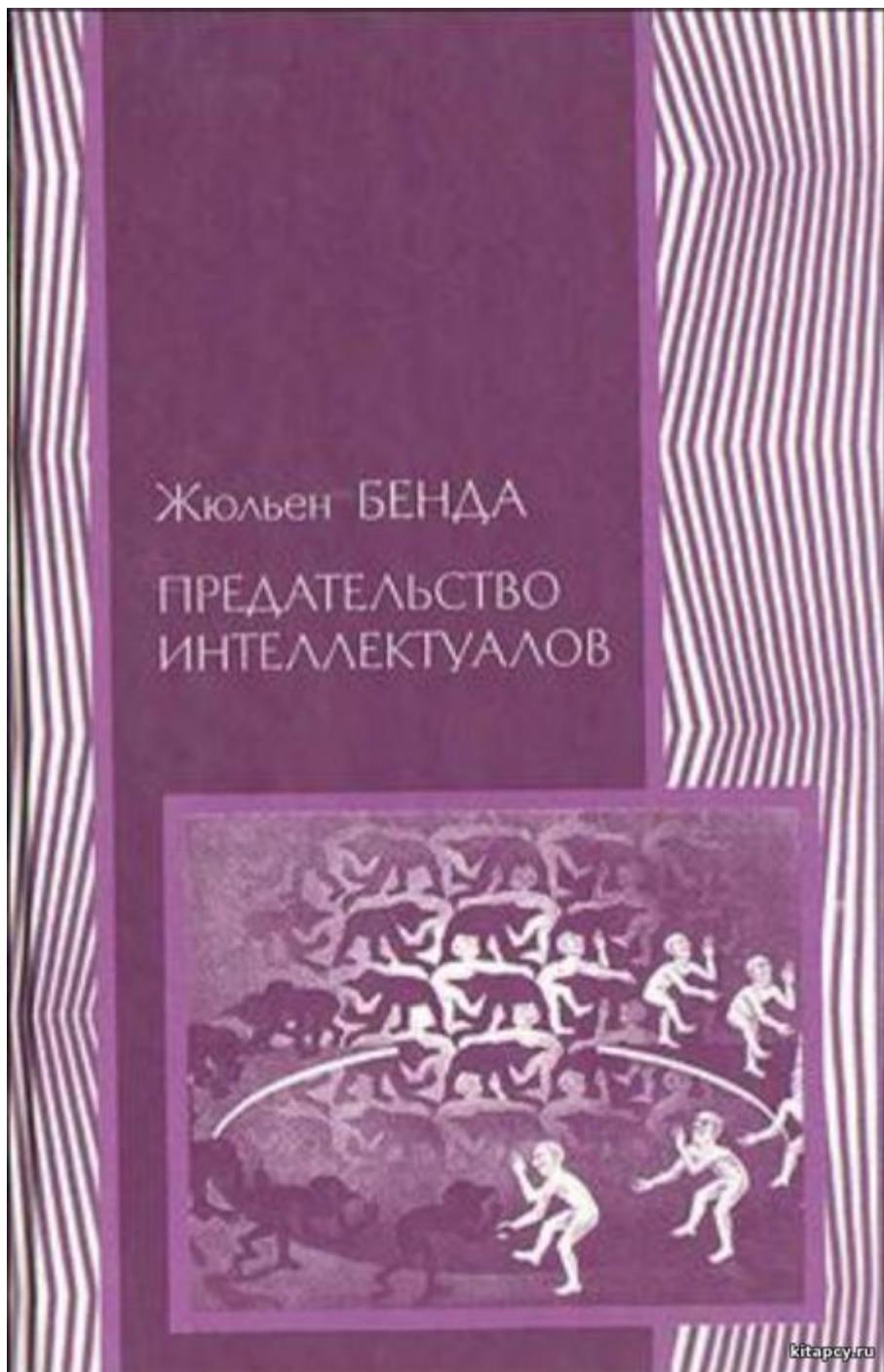
– Adamlaryň başdan geçirýäm jebri-jepalaryny-gysylary görmezlige salmalar...

– Geplemeli, ýazmaly ýerde dymyp durmalar, ýazman oturmalar...

– Häkimiýeti eýeläp oturan köpbilmişleriň suwuna gitmeler...

Hemiše biziň garşomyza gidenler – professional režimiň şahsy bähbidini araýan adamlary boldy!

Adamlaryň «intelligensiá-intellektual» sözünü eşdenlerinde, tisginjiremelerine geň galyp oturasy iş ýok. Halky bir kenara zyňyp, «galamynyň ujuny ýalaýanlaryň» ýagdaýy gynansak-da şeýle bolup geldi!

Ynha... intellektuallaryň şeýlekin haly ýurdumyzdaky aňyýeti, düşünjäni doññara daşa öwrüp taşlady! Aň werzişleri syýasaty ýabanylaşdyrdy.

Syýasaty täzeden ýola goýup, syýasy heýjany döreder ýaly bolmady. Umytsyzlyk-çäresizlik jemgyýeti ölüm howply wirus deýin gurşap aldy.

Bu ahwal göreş ruhuny maýyp-müjrüp edip taşlady.

Bularyň netijesinde... Howul-hara netije gazanyp boljak «syýasy hünärmenligi» ýeke-täk göreş görnüşine öwürdiler!

Bugün diňe käbir syýasatçylar däl, sagdan-soldan käbir intellektuallaryň-da A.Güli talaşgärlige hödürlemegi bularyň

netijesidir.
Intelligensiýamyz öte peseldi.
Elimiz şemli syýasy tañrylara baş galdyran E.Saidleri
gözleýärис...
Soner YALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 27.04.2018 ý. Publisistika